

Bu Tahıl Ambarlarının Dünyada Örneği Yok

Yolunuz bir gün Karaman'a düşerse, 45 kilometre uzaklıktaki Taşkale köyüne mutlaka uğrayın. İlkçağlardan beri yerleşim alanı olarak kullanılan köy ve çevresi, Toros Dağları'nın kuzey uzantıları üzerinde yer alır.

Bu köyde insan eliyle devasa kaya kütlesine oyulmuş tahıl ambarlarıyla karşılaşacaksınız. Bu ambarların dünyada bir benzeri daha yok.

Ambarlar Kùltürümüzün Bir Parçası

Bu ambarlar neden önemlidir, nasıl yapılmıştır ve ne zamandan kalmıştır? Sorularımıza yanıt bulmadan önce ambar hakkında kısaca bilgi edinelim. Sözlüklerde ambar, tahıl saklanan yer olarak tanımlanır. Bizim kùltürümüzde ambarların önemli yeri var. Bunun yansımalarını türkülerde, halk öykülerinde ve atasözlerinde de görürüz.

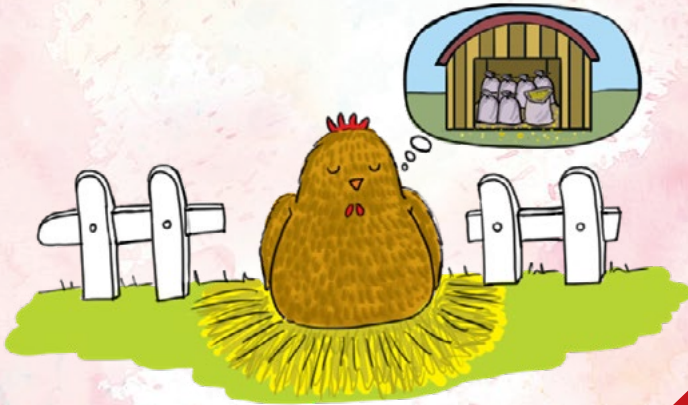
Ambarla ilgili atasözlerimizden bazıları

İyi ekinim var diye sevinme, ambara girinceye kadar.

Büyük ambar, küçük ölçekle dolmaz.

Bir ambar buğdayın örneği bir avuçtur.

Aç tavuk rüyasında kendini buğday ambarında görür.

İnsanlar büyük zorluklarla elde ettikleri ürünlerini saklamak ve korumak için binlerce yıldır değişik depolama yolları kullanmışlar. Taşkale'deki tahıl ambarları da Toros Dağları'nın yatay tabakalı volkanik malzemesine insanlar tarafından oyulmuştur.

Binlerce Yıldır Kullanılıyor

Ambarların bulunduğu alan 165 metre uzunluğunda ve yer yer 40 metre yüksekliğindedir.

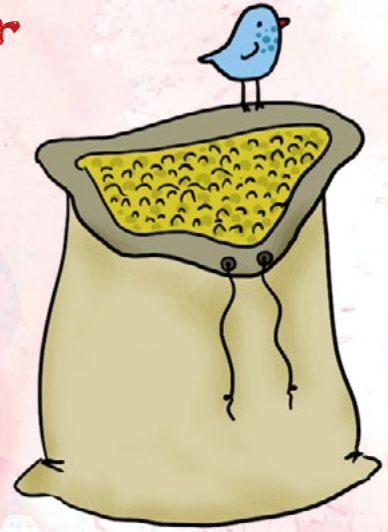
Bu ambarların bazıları ilkçağdan kalmıştır, ancak büyük bir kısmı Bizans, Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde kazılmış. Artan nüfusun gereksinimlerini karşılamaya yönelik olarak Cumhuriyet döneminde kazılan ambarlar da var. Toplam ambar sayısı 352'yi buluyor.

Ürünler Makara Sistemi ile Taşınıyor

Doğal kayaya katlar hâlinde oyularak yapılmış ambarlara ulaşmak için yüzeylere oyulan niş ve sekemeler kullanılıyor. Yapılan iş bir tür dağcılık etkinliğine benziyor. Bu fotoğrafta bir ambar girişinde aşağıdaki yükü yukarı çekmek için kullanılan makara sistemini görüyorsunuz. Yüzlerce yıl önce yapılmış ahşap makaralar hâlâ çalışıyor. Ürün bu makara sistemi ile aşağıdakiler tarafından çekiliyor. Ambarda bulunan kişi de ürünü odacık şeklindeki ambara boşaltıyor.

Ambarların bazıları tek, bazıları iki, beş tanesi de üç odacıktan oluşuyor. Her bir ambara büyüklüğüne göre 5 ila 60 ton arasında ürün depolanabiliyor. Bu odacıklar ürünlerin ayrı ayrı depolanmasına uygun şekilde kazılmış.

Mikroklima Özelliği

Killi kireç taşından oluşan yüksek bir kaya kütesine tamamen insan eli ile oyulmuş bu taş ambarların kendine has bir mikroklima özelliği bulunuyor. Özel koşullu küçük iklim alanlarına mikroklima deniliyor. Ambarlardaki ortalama sıcaklık değeri kışın 13, yazın ise 17 derece olarak ölçülmüş. Nem oranının ise sifıra yakın olduğu belirlenmiş.

Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO) tarafından yaptırılan bir araştırmada, bu ambarlarda saklanan hububatta 50 yılda yüzde 5 oranında bozulma olduğunu belirlenmiş. Bu özelliği sayesinde taş ambarlarda ürünleri yıllarca bozulmadan saklamak mümkün.

Yere yakın birkaç ambar dışında, taş ambarlar artık kullanılmıyor. Bu fotoğrafta bir traktörden ambara modern bir yöntemle ürün aktarımını görüyorsunuz.

Otantik Taş Cami

Taşkale'deki tahıl ambarlarının arasında bir de cami bulunuyor. Köyü ziyaret ederseniz ambarlara çıkma olanağı bulamayabilirsiniz, ancak camiyi gezebilirsiniz. Taş Cami ambarların bulunduğu kaya kütesine kazılarak oluşturulan başka örneği olmayan tarihî bir camidir.

Bu arada yine kayaya oyularak yapılmış çeşmeden su içmeyi unutmayın.

Yazı ve fotoğraflar: Yusuf Karaca
Çizim: Pınar Büyükgüral